

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2024-08-26
KS/2024:268

Remissvar "Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn" (SOU 2024:50)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås anta förvaltningens förslag till yttrande såsom sitt eget och överlämna det till Finansdepartementet.

Sammanfattning

Regeringen beslutade i april 2022 att tillsätta en parlamentarisk sammansatt kommitté, Utjämningskommittén 2022, med uppdrag att göra en bred översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningsen samt vid behov föreslå förändringar. Utjämningskommitténs betänkande Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50) överlämnades till regeringen i juli 2024. De förändringar som kommittén föreslår i betänkande föreslås införas från och med 1 januari 2026. Betänkandet har remitterats bl.a. till Solna stad och remissvaret ska överlämnas till Finansdepartementet senast den 8 november 2024.

För Solna stads del innebär utjämningskommitténs förslag att avgifterna minskar med 10,9 mkr när förändringen är fullt ut genomförd. Under införandeperioden, ca 4 år, ökar dock kostnaden till följd av att regleringsposten ska finansiera införandet. Under år 1 handlar det om 26 mkr i ökad avgift för Solna. Därefter minskar kostnaden för införandet succesivt under år 2–3 och år 4 är förslaget fullt ut genomfört. Stadsledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen i huvudsak ställer sig bakom Storsthlm:s skriftliga inspel rörande Utjämningskommitténs översyn av utjämningsystemet. Huvudsakligen eftersom nuvarande system inte tar tillräcklig hänsyn till de utmaningar som finns i landets storstadsregioner när det gäller grov kriminalitet och behovet av socialt förebyggande arbete samt att skatteutjämningsystemet bör ge ökade incitament för tillväxt.

Vidare föreslår stadsledningsförvaltningen att kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag till yttrande såsom sitt eget och överlämnar detsamma till Finansdepartementet.

Handlingar

- Remissmissiv Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn
- Storsthlm:s skriftliga inspel rörande Utjämningskommitténs översyn av utjämningsystemet.

Alessandra Wallman
Stadsdirektör

Anna Håkansson
Tf Ekonomichef

Beslutet expedieras till:
Finansdepartementet

Bakgrund

Alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor. Samtidigt skiljer sig förutsättningarna för detta mellan olika delar av Sverige. Till exempel finns betydande skillnader i skattekraft, folkmängd, åldersstruktur, bebyggelsestruktur och socioekonomiska faktorer, såsom befolkningens utbildningsnivå och inkomst, mellan kommuner respektive mellan regioner.

Dessa strukturella skillnader leder till att de ekonomiska förutsättningarna är olika, både på intäkt- och kostnadssidan. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärdstjänster och annan samhällsservice, trots dessa skillnader. Detta syfte ställer krav på en långtgående utjämning av skattekraft och strukturella kostnadsskillnader i kommunsektorn. Bakom detta syfte finns en stark och enhällig uppslutning i kommittén.

Även grunderna för LSS-utjämningen, som är ett separat system för utjämning av kostnadsskillnader för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), har starkt stöd i kommittén.

Den samlade förändringen innebär att glesa kommuner, kommuner med liten folkmängd och de socioekonomiskt svagare kommunerna i genomsnitt får en positiv förändring. Socioekonomiskt starkare kommuner med stor folkmängd eller tät bebyggelsestruktur får i genomsnitt en negativ förändring. Det är förändringarna i kostnadsutjämningen som är den främsta orsaken bakom förändringar på kommungruppsnivå.

Storstholm inspel

Storstholm har den 25 mars 2024 överlämnat ett skriftligt inspel rörande Utjämningskommitténs översyn av utjämningsystemet. Av skrivelsen framgår bl.a. följande.

I grunden anser kommunerna i Stockholms län att det är positivt med ett utjämningsystem. Förutsättningar för välfärd och en fungerande samhällelig struktur ska i grunden vara likvärdig oavsett var i landet man bor. Det är uppenbart att det också finns glesbygdsfaktorer som gör att vissa kostnader kommer att vara högre i delar av landet och i Stockholms län finns även skärgårdsfaktorer att ta hänsyn till. Ett sådant utjämningsystem måste ta hänsyn till flera olika parametrar för att skapa likvärdighet och legitimitet. Det är också viktigt att systemet inte bygger in missriktade incitament. Våra viktigaste medskick är att;

- Skatteutjämningsystemet bör utgå från ett långtgående kommunalt självstyre. I detta är det viktigt att beakta att det finns ambitions- och effektivitetsskillnader mellan landets

kommuner. Kommuner med lägre kostnader ska inte straffas med hög kostnadsutjämning.

- Utjämningsystemet bör utgå från att det är strukturella skillnader och skillnader i behov som ska kompenseras för och att detta grundas på opåverkbara faktorer.
- Skatteutjämningsystemet måste utgå från de behov som finns i samhället. Nuvarande system tar inte tillräcklig hänsyn till de utmaningar som finns i landets storstadsregioner när det gäller grov kriminalitet och behovet av socialt förebyggande arbete. Därigenom riskerar utjämningsystemet att försvaga samhällets förmåga att bryta organiserad brottslighet.
- Skatteutjämningsystemet bör ge ökade incitament för tillväxt.
- Utredningens preliminära uppgifter befaras leda till att Stockholmskommunerna ska betala omkring 2 miljarder kronor mer till utjämningsystemet, vilket vi givet de behov som finns här och den historiska utvecklingen med successivt sämre utfall för Stockholmsregionen, vänder oss mot.

Stadsledningsförvaltningens synpunkter

Stadsledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen i huvudsak ställer sig bakom Storsthlm:s skriftliga inspel rörande Utjämningskommitténs översyn av utjämningsystemet.

För Solna stads del innebär utjämningskommitténs förslag att avgifterna minskar med 10,9 mkr när förändringen är fullt ut genomförd. Utjämningskommitténs förslag innebär att inkomstutjämningsavgiften minskar med 34,7 mkr och kostnadsutjämningsavgiften med 12,8 mkr samt som regleringsposten minskar med 53,5 mkr. Nettoeffekt för denna del är en kostnadsökning med 6,1 mkr. Regleringsposten påverkas eftersom eftersläpningsersättning föreslås flyttas från kostnadsutjämningsbidraget. Detta innebär att eftersläpningen idag finansieras inom ramen för kostnadsutjämningsbidraget (alla kommuner som inte får ersättning betalar genom ett lägre kostnadsutjämningsbidrag eller högre avgift). I förslaget finansieras eftersläpningen av anslaget för kommunalekonomisk utjämning och finansieringen syns därmed som en lägre regleringspost.

Utjämning	Nytt förslag	Nuvarande	Förändring
Inkomstutjämningsbidrag/avgift	-623,7	-658,4	34,7
Kostnadsutjämningsbidrag / avgift	-663,9	-676,6	12,8
Regleringspost	208,1	261,5	-53,5
LSS-utjämning 2024	-262,1	-279,1	17,0
Totalt	-1 341,6	-1 352,5	10,9

LSS-utjämningsbidraget är i förslaget ett eget system och föreslagna förändringar innebär en minskad kostnad 17,0 mkr.

Under införandeperioden, ca 4 år, ökar dock kostnaden med till följd av att regleringsposten ska finansiera införandet. Under år 1 handlar det om 26 mkr i ökad avgift för Solna. Därefter minskar kostnaden för införandet succesivt under år 2–3 och år 4 är förslaget fullt ut genomfört. Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen ska ställa sig bakom Storsthlm:s förslag huvudsakligen eftersom nuvarande system inte tar tillräcklig hänsyn till de utmaningar som finns i

landets storstadsregioner när det gäller grov kriminalitet och behovet av socialt förebyggande arbete samt att skatteutjämningsystemet bör ge ökade incitament för tillväxt.

Vidare föreslår stadsledningsförvaltningen att kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag till yttrande såsom sitt eget och överlämnar detsamma till Finansdepartementet.